https://doi.org/10.31891/2415-7929-2023-29-8
УДК:811.161

МАКСИМОВА Анна
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
https://orcid.org/0000-0002-8332-4988
anna305@i.ua

ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті визначено передумови формування фразеологізмів англійської мови, а також визначено різницю між британської англійської та американської англійської. Автором обґрунтовано етапи еволюції американської англійської мови, а також розкрито сутність кожного етапу.

Ключові слова: фразеологізми, передумови формування, еволюція, британська англійська, американська англійська.

MAKSYMOVA Anna
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

PREREQUISITES FOR THE FORMATION AND EVOLUTION OF ENGLISH PHRASEOLOGISMS

American and British English have many features in common due to their general origin from Old English. American English, by its very nature, has retained the Old English language at its core, while British English has developed more dynamically, which is due to a different historical past and the neighborhood of other countries. At the same time, there were not only different political conditions in the USA, but also social, economic, industrial, climatic conditions and natural resources, which caused a completely different vector of the development of American English in the USA. At the same time, England is characterized by an aristocratic way of life, which presupposed the presence of a king and/or queen and royal positions, land holdings, which were inherited through male lines to the eldest son. In aristocratic Britain, a person's life and fortune depended on which family he was born into. The USA was considered a young promising country, where your origin, wealth had no role, and the main driving force was the desire to earn more. American English has loanwords from Latin, German, Italian, French, Spanish, and Native American. The main prerequisites for the formation of American English were: colonization of North America by the British and Spanish, slavery, gold rush, civil war, the First World War, migration waves are an important factor in the formation of American English. The main stages of the formation of American English are the appearance of British English on the American continent, the birth of American English, the unification of American English, the development of American English, the adaptation of American English to the features of scientific and technological progress, and also the transformation of American English in the context of globalization.

Key words: idioms, prerequisites of formation, evolution, British English, American English.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Англійська мова є світовим лідером, що обумовило перехід всієї ділової документації на англійську. У ході історичного розвитку виокремилася британська англійська та американська англійська. Американська англійська стала головною рушійною силою, що відбиває цивілізаційний розвиток та зберігає історію людства протягом XX та XXI століття, що привертає увагу філологів з усього світу актуалізує потребу дослідження американської мови.

Аналіз досліджень та публікацій

У роботі наведені дані протягом першої половини XXI століття. У лінгвістичному просторі найбільш дослідженим є британська англійська. Процес створення сучасної американської британської досліджували Дж. Макуїн, Т. Кейбл, А. Бау. Історію британської англійської досліджували Ф. Серсігнані, Е. Добсон, Й. Грцега, М. Шонер, Р. Хог, М. Шелер. Серед вітчизняних науковців американські фразеологізми досліджували Ю. Зацний, К. Савчук. Проте усі вищенаведені дослідження не приділяли достатньо уваги дослідженню еволюції фразеологізмів англійської мови.

Формулювання цілей статті

Мета дослідження – охарактеризувати передумови формування американських фразеологізмів та виокремити еволюційні етапи їх становлення..

Виклад основного матеріалу

Наявність мови та функціонування держави є взаємозалежними поняттями. Сучасна американська держава проходить свій транзитивний розвиток від колонізації території до формування потужної наддержави. Як зазначає А. Подп'ятнікова зазначає, що «будь-яка держава розвивається у мінливому зовнішньому та внутрішньому просторі, в якому ціннісні орієнтації суспільства відіграють ключову роль у виникненні та розвитку демократичних інститутів» [1, с. 8], тому словниковий склад будь-якої мови постійно

удосконалюється. Важливу роль у цьому напрямі відіграє держава та її державне регулювання [2, с. 121], оскільки держава модернізуючи всі сфери життєдіяльності потребує відповідного понятійно-категоріального апарату, створюючи передумови для розвитку мови. На сьогодні англійська мова стала мовою міжнародного спілкування.. Дослідники переважно акцентують увагу на вивченні британської англійської та особливостей її функціонування, оскільки британська англійська більш за все ввібрала в себе від традиційної англійської. Проте наприкінці XX та початку XXI американська англійська внаслідок політичних та економічних змін, а також процесами, що пов'язані з деколонізацією та втратою Англією своїх колоній, що призвело до послаблення світових позицій Англії та мови в цілому. Проте внаслідок історичних подій, географічного положення та посилення ролі Америка у світі, схожістю британської англійської з американською створили передумови для динамічного поширення мови у світі. На сьогодні американська англійська стала мовою міждержавного спілкування, зокрема мовою міждержавних та міжнародних організацій. Американська англійська ввібрала в себе історію людства, розпочинаючи з другої половини XX століття й по сьогоднішній день.

Розвитку британської англійської присвячено багато робіт, а розвитку американської англійської доцільно приділити увагу. Розвитку американської англійської розпочався в XVII столітті, що пов'язано з колонізацією нових земель та початком колоніальних захоплень. На території Америки жили індіанські племена. Колоніальні захоплення на континенті Північної Америки робили англійці, іспанці, що обумовило появу нових слів, виразів. Подібна ситуація обумовила видозміну словникового запасу. Під час виникнення перших поселень на американському континенті відбулося внесення змін до англійської британської шляхом внесення іспанських індіанських слів.

Особливість американської англійської виявляється на фонетичному, лексичному і граматичному рівнях. Характерною рисою американської англійської є вимова. Зокрема, поява специфічної вимови звуку r стала візитною карткою американської англійської. Спільними для двох варіантів англійської є походження від англійської мови XVII ст, що обумовило схожість та забезпечило розуміння говоріння, написання. Але на сьогодні незважаючи на спільне історичне коріння, ці мови розвиваються власним шляхом. Американська орфографія формується на основі живої мови. Отже, граматичні правила підлаштовуються під вимову. В британській мові навпаки вимова підлаштовується під правила.

Американська та британська англійська мають багато спільних рис, що обумовлено загальним витоком від давньої англійської мови. Проте американський та британський варіант англійської мови після їх поділу розвивалися за різними сценаріями. Американська англійська за своєю суттю зберегла в своїй основі давньоанглійську мову, а британська англійська розвивалася більш динамічно, що зумовлено іншим історичним минулим та сусідством інших країн. Досить очевидний приклад американське fall осінь та британське autumn осінь. Американський варіант осені це давньоанглійський варіант, а британський варіант це більш сучасне модернізоване слово сучасної англійської мови. Подібна ситуація свідчить про розбіжності сприйняття світу та життя в американському та британському варіантах англійської мови. Вагомим чинником, що обумовило відмінність у розвитку США та Великобританії, а отже й різні вектори розвитку англійської мови. США представляють собою країну, яка а демократично налаштована та формувала, розвивала різні демократичні інститути, наслідком чого стала поява нових слів (president, executive, Congess, Senate) та їх відображення у словнику. Водночас в США були не тільки інші політичні умови, але й соціальні, господарські, промислові, кліматичні та природні ресурси, що обумовили відмінно різний вектор розвитку американської англійської в США на відмінно від британської англійської. Водночас для Англії характерний аристократичний лад життя, що передбачав наявність короля та/або королеви та королівські посади, землеволодіння передавалися у спадок по чоловічій лініій старшому синові. Діти аристократів пов'язували свою долю з обраними батьками парами, що були відповідного статусу. Тобто в аристократичній Британії життя людини та її статки залежали від того в якій саме сім'ї вона народилася. США вважалася молодою перспективною країною, де твоє походження, статки не мали ніякої ролі, а головною рушійною силою було бажання заробляти більше. Британія жила за консервативним сценарієм, що сформувався століттями, а США як молода країна переживали бум в усіх сферах життя та обмежень ніяких не було, окрім дотримання закону. В Америці функціонування держави базувалося на засадах народовладдя. Демократичне врядування обумовило різні напрями розвитку американської англійської мови.

Британська англійська формувалася за рахунок сусідства з Францією, Німеччиною, Іспанією, Нідерландами. Тісне сусідство Британії з цими країнами обумовило запозичення слів з відповідних мов. В

Слід зазначити, що в американській англійській є запозичені слова з латинської мови a priori, consensus, alma mater, curriculum, CV, alibi, alter ego, A.D., a.m., doctor, carpe diem, etc., e.g., incognito, n.b./N.B., per cent, vs, per se, status quo, veni, vidi, vici, p.m., veto, vice versa, PS, veni, vidi, vici.

В американській англійській є запозичення з іспанської мови, зокрема, bizarre, cigar, cigarette, potato, canyon, banana, savvy, armadillo, tornado, cockroach, hurricane, jaguar. З німецької мови до американської англійської ввійшло bagel, dachshund, Hamburger, hamster, muesli, rucksack, poodle. Оскільки колонізувати США приїжджали й італійці також, то в американській англійській можна можна віднайти запозичення з італійської мови, зокрема, balcony, carpet, dome, gallery, mascara, studio, villa, cauliflower, caviar. З французької мови також є запозичення до американської англійської carte blanche,cliché,déjà vu, vis-à-vis, café,

fiance/fiancee, omelette. Індіанські запозичення становили ботанічну термінологію, назви тварин, риб, культурологічні поняття: pecan, moccasin, sequoia, raccoon, toboggan, chicory, moose. До лексикону введено слова французької мови, такі як: pumpkin, praline, prairie, chute, bureau, depot, cent, dime.

Підсумовуючи вищенаведене, різні стилі життя США та Британії обумовили розмаїтий розвиток американської та британської англійської.

Досліджуючи американську англійську доцільно встановити передумови її формування

Основними передумовами формування американської англійської стали:

- колонізація Північної Америки британцями, іспанцями та винищення корінних племен та їх асиміляція обумовили суміш мов корінного населення, зокрема англійської, французької, індіанської та іспанської. Цей період можна охарактеризувати як зародження американської англійської, що була подібною до британської англійської. У цей період з мов усіх мов обиралися найбільш прийнятні слова та вимови.

- рабовласництво стало також вагомою складовою у створенні американської англійської мови. Багато африканських рабів перевезено до Північної Америки та оселені на півдні. Проживання африканців на півдні Північної Америки та робота на південних плантаціях привнесла певного колориту до американської англійської. У цілому у цей період американська англійська була подібною до британської англійської, а процес запозичень інтенсивно продовжувався.

- золота лихоманка також стала лакмусом для привернення уваги золотошукачів з усього світу та бажаючих збагатитися у найшвидші строки, не докладаючи зайвих зусиль. Як наслідок, до США поїхало багато золотушукачів з європейських країн, що також вплинуло на формування сучасної американської англійської.

- громадянська війна стала поштовхом до формування єдиної англійської мови в межах становлення американської державності. Поступово мова почала видозмінюватися, але здебільшого була схожа на британську англійську. У цей час відбувався процес мовного єднання Північної та південної частини США та розпочинався процес уніфікації американської англійської мови.

- Перша світова війна та пов'язані з нею події (обумовили приток емігрантів з колишньої Російської імперії, Франції, Німеччини, Греції тощо. Однією з причин масової еміграції було повалення усталених режимів та прихід до влади нових сил по-новому політично налаштованих людей, що також вплинуло на формування сучасної англійської мови.

- міграційна хвилі є важливим чинником становлення американської англійської. До США емігрували як аристократичні кола, так прості люди у пошуках нового щасливого життя.

Перша міграційна хвиля відбулася у 1630-1640 роки, коли колоністи їхали до Північної Америки

Друга міграційна хвиля відбулася протягом 1780-1860 рр коли африканців-рабів перевозили до Північної Америки. Європейці їхали до США у пошуках більш шасливої долі.

Третя міграційна хвиля пов'язана зі Світовими війнами. По-перше це пов'язано з поваленням правлячих королівських династій у 1914-1917 рр. По-друге, під час Другої Світової війни Північно Американський континет став єдиним надійним притулком, де не було фашистів, бомбардуваня та знищення євреїв. У всіх кого була можливість шукали притулку саме на цьому континеті. Особливістю проживання в США було те, що це молода країна, яка не мала ніяких обмежень за походженням, статками, ніяких аристократичних традицій. США приймали емігрантів з усього світі та всі мали рівні можливості.

- Велика депресія (1929-1933рр.) у США вплинула на політику, пересічного громадянина, наслідком чого стали проблеми з грошима, втрата робочих місць. Дані події обумовили появу нових фразеологічних одиниць в американській англійській.

- промислова науково-технічна революція спричинила динамічний розвиток медичної галузі, галузі машинобудування, медичної, хімічної та технічної галузей

- Холодна війна – це період, в якому країни СРСР було ворожо налаштовані до капіталістичних країн. Даний період був охарактеризований кризою у міжнародних стосунках між цими країнами та готовністю у будь-який час розпочати війну.

- COVID 19 – це захворювання, що швидко призупинило динамічний розвиток світової спільноти, змінивши стиль життя людства. Люди перейшли в онлайн життя, зокрема, робота, дозвілля, заняття спортом, онлайн закупівлі тощо.

Основними етапами становлення американської англійської є

1) Поява британської англійської мови на американському континенті

Бажання легких грошей призвело до того, що англійці, французи, іспанці у пошуках збагачення плили до американського континенту. Переважна більшість колоністів була британці, що обумовило переважання англійської британської Умовно англійську британську можна класифікувати на мову аристократів та селянську. Колоністами з Британії переважно були селяни, ремісники, тому в основу американського англійського ввійшов простий британський англійський. Окрім британців переселенцями до американського континенту були іспанці, французи, німці. Зустріч переселенців з місцевим населенням також призвели до формування американської англійської мови. На цьому етапі американська англійська співпадала з британською англійською, що є джерелом американської англійської.

2) Зародження американської англійської мови

Проголошення 4 липня 1776 року незалежності США можна вважати датою становлення американської мови. Основою американської нації були британці, іспанці та індіанці. Переважаючою більшістю стали британці у складі міксового населення, що й стало основою для того щоб стати частиною британської колонії. Але внаслідок історичних подій та боротьби за незалежність США домоглися своєї незалежності. Проте британці становили левову долю населення, які стали основою для формування американської англійської.

3) Уніфікація американської англійської мови

США складаються з північної та південної частини. Південну частину представляли рабовласники та раби. Раби розмовляли англійською з сумішшю африканських діалектів. Водночас північну частину США складають янки та південну рабовласники, але виникла нагальна потреба в межах державного розвитку щодо об'єднання мови на півночі та півдні США

4) Розвиток американської англійської мови

Удосконалення та оновлення американської англійської відбувається за рахунок приїзду великої чисельності емігрантів з Російської імперії та повалення правління королівських династій, прихід нових правлячих еліт до влади обумовило значну міграцію населення з європейського та азіатського континентів. Велика депресія та холодна війна обумовили розвиток фразеологічних одиниць.

5) Адаптація американської англійської мови до особливостей науково-технічного прогресу

Покращення життєдіяльності країн постійно обумовлювало зміну фразеологічних одиниць у зв'язку з розвитком технологій, у тому числі інформаційних, а також хімічної промисловості, медичної галузі тощо. Розвиток науки та техніки обумовив також динамічне словотворення та розвиток словникового запасу, а також появу нових фразеологічних одиниць.

6) Трансформація американської англійської в умовах глобалізації

У XXI столітті відбувається динамічне поповнення словникового складу, що обумовлено розвитком інформаційних технологій, що впроваджено у всі сфери життєдіяльності та стало поштовхом до нового бурхливого розвитку всіх супутніх сфер. Водночас COVID-19 обумовив створення інших фразеологічних одиниць.

Отже, підсумовуючи вищенаведене, слід виділити такі етапи розвитку американської англійської як формування американської англійської, становлення, уніфікація, реновація, адаптація та трансформація.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Основними передумовами для розвитку американської англійської обумовлено наявністю на американському континенті представників різних країн, зокрема, англійців, французів, іспанців, німців Переважно до північноамериканського континенту приїжджали люди у пошуках кращої долі, як прості ремісники, селяни, так і аристократи.. Усе вищенаведене обумовило зовсім інший вектор розвитку. Англійської відмінний від британської. Під час дослідження виокремлено такі етапи становлення американської англійської: поява британської англійської мови на американському континенті; зародження американської англійської мови; уніфікація американської англійської мови; розвиток американської англійської мови; адаптація американської англійської мови до особливостей науково-технічного прогресу; трансформація американської англійської в умовах глобалізаціїи. Перспективами подальших наукових досліджень є обґрунтування ролі американського англійського в сучасному світі.

…

Література

1. Подп'ятнікова А.Я. Мотиваційний механізм державного регулювання розвитку транзитного потенціалу. *Державне управління та місцеве самоврядування: зб.наук.праць*, 2014, №. 4(23). Дніпропетровськ, ДРІДУ НАДУ. С. 120-129

2. Подп'ятнікова А.Я. Особливості розвитку демократичного транзиту в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. Том 30 (69). № 5. 2019. К.: Видавничий дім «Гельветика» С. 7-11.

3.Савчук К. Відображення картини світу у фразеології американського варіанта англійської мови. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Розділ 2. Етнолінгвістика. Лінгвокультурологія. Крос-культурна комунікація. Взаємодія мов*. 2013. № 18. С. 184-188.

References

1. Podpyatnikova A. Ya. Motyvatsiynyy mekhanizm derzhavnoho rehulyuvannya rozvytku tranzytnoho potentsialu. Derzhavne upravlinnya ta mistseve samovryaduvannya: zb.nauk.prats′, 2014, № 4(23). Dnipropetrovs′k, DRIDU NADU. S. 120-129.

2. Podpyatnikova A. Ya. Osoblyvosti rozvytku demokratychnoho tranzytu v Ukrayini. Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads′koho. Seriya: Derzhavne upravlinnya. Tom 30 (69). № 5. 2019. K.: Vydavnychyy dim «Hel′vetyka». S. 7-11.

3. Savchuk K. Vidobrazhennya kartyny svitu u frazeolohiyi amerykans′koho varianta anhliys′koyi movy. Naukovyy visnyk Skhidnoyevropeys′koho natsional′noho universytetu imeni Lesi Ukrayinky Rozdil 2. Etnolinhvistyka. Linhvokul′turolohiya. Kros-kul′turna komunikatsiya. Vzayemodiya mov. 2013. № 18. S. 184-188..